

bodo lahko nudili. — Nove naročnike prosimo, naj se prijavijo čimprej, da vemo končno določiti število izstisov. Vse naročnike prosimo, naj pri vplačevanju naročnine zapišejo ob robu položnice leto, za katero je namenjena. S tem se bo lahko takoj pojasnilo vsako nesporazumljenje. — Na čvrsto in plodonosno delo v novem letu! — Tako kličemo tudi mi!

Ivan Cankar: Za križem. Naslovno risbo je risal Henrik Smrekar. V Ljubljani 1909. Založil L. Schwentner. Cena broš. 3 K, izv. vez. 4 K 50 h, po pošti 20 h več. — V pričujoči knjigi, ki jo je izdal v priznano elegantni opremi podjetni založnik Schwentner, je zbral Cankar 13 svojih deloma že objavljenih črtic ter en sonet. Vse te črtice se odlikujejo po lepoti jezika in po slikovitosti pripovedovanja, lastnega Cankarju. Ljubilec Cankarjevega peresa se brez dvoma razvesele lepe knjige. — 1.

Politiški pregled.

* **Volitve v štajerski deželni zbor** se vrše v drugi polovici meseca maja. — Učiteljsvo utegne živahno poseči v volilno borbo. Da bi le z uspehom — to je naša iskrena želja!

* **Shod za slovensko vseučilišče** se je vršil dne 27. pret. mes. na Dunaju. Sprejete so bile te-le resolucije: Slovensko akademsko dijaštvo na Dunaju, zbrano na shodu dne 27. jan. 1909., 1. ogorčeno protestuje proti vladni nameri rešiti italijansko vseučiliško vprašanje, ne da bi se istočasno ugodilo tudi slovenskim vseučiliškim zahtevam; 2. izjavlja, da ne bo prej mirovalo, dokler se ne ustanovi popolno slovensko vseučilišče v Ljubljani. Za zdaj pa zahteva, da vlada takoj izpolni sledeči minimum zahtev: a) da takoj ustanovi popolno pravno fakulteto v Ljubljani, b) da kot provizorij popolnega slovenskega vseučilišča v Ljubljani s takojšnjo ustanovitvijo štipendij omogoči pridnim in talentiranim slovenskim dijakom popolnoma posvetiti se svoji stroki, da se tako usposobijo za profesorska mesta na slovenskem vseučilišču v Ljubljani, c) da reši slovensko dijaštvo neprijaznega Dunaja in Gradca s tem, da prizna studije in izpite na zagrebškem vseučilišču ter izpopolni vseučilišči v Pragi in Zagrebu z onimi stolicami, ki so potrebne, da tam dosežejo naši dijaki popolno usposobljenost za državne službe; 3. prosi in roti slovenske državne poslance, da na noben način ne pripuste na dnevni red razprave o italijanski pravni fakulteti, dokler vlada ne ugodí vsaj onim zgornj navedenim minimalnim zahtevam.

* **Italijanska pravna fakulta.** „Trentino“, ki je dosedaj vedno pobijal načrt italijanske pravne fakulte na Dunaju. jo hipoma zagovarja, rekoč, da je italijanska pravna fakulta na Dunaju boljše ko nič, da Italijani torej ne smejo pobijati tega predloga, ampak skrbeti za to, da načrt izboljšajo.

* **Poljaki in Čehi.** „Dziennik Polski“, glasilo konservativnih Poljakov, grozi Čehom, da se bo moralo postaviti „Polsko kolo“ proti njim, ako bodo s svojimi medsebojnimi prepričanji preprečili delavstvo parlamenta. Naj si postavijo trden, autonomistiški program, in Poljaki jih bodo podpirali; dokler pa bo češko-nemški spor zapreka parlamentarnega dela, ne smejo računati na podporo poljskih poslancev.

* **Krščanski socialci in delavstvo.** Dne 24. pret. m. je imelo klerikalno delavstvo v Hernalsu na Dunaju shod, na katerem je kršč. soc. poslanec Kunschak očital vodstvu stranke in še posebno Gessmannu, da nista izpolnila delavstvu danih obljub. Sprejeta je bila resolucija, ki pravi, da se „krščansko socialna stranka poslužuje delavstva samo kot glasovalnega materiala, da se pa navsvo moč brani, da bi delavstvo dobilo v stranki kaj več vpliva.“ Do tega zdravega spoznanja je torej prišlo klerikalno delavstvo na Dunaju. Kdaj drugod?

* **Srbija.** Srbski odposlanec Nenadović je na nekem pogovoru izjavil, da zahteva Srbija pas bosanskega ozemlja, ki naj Srbijo zveže s Črno goro do Jadranskega morja. Srbija se za sedaj zadovoljuje s tem, da pokaže velevlastim dobre namene, toda Srbija se ne odpoveduje avtonomiji Bosne in Hercegovine in ne sprejme gospodarskih koncesij. — Vojni minister predloži skupščini zakonski načrt, v katerem se zahteva nov kredit za oboroževanje. V poslanskih krogih govore, da bo znašal ta kredit tri milijone dinarjev. Kredit se porabi za mobilizacijske priprave. Doslej je vojni minister zahteval za izredno oboroževanje od skupščine 33 in pol milijonov dinarjev.

* **Črna gora.** „N. Wiener Tagblatt“ poroča iz Kotora, da je črnogorski knez Nikola dal zastopnikom velevlasti dostaviti noto, v kateri naglašja potrebo, da se skliče mednarodno konferenco, ki bo razpravljala o željah Črne gore. Knez izjavlja v noti, da se je položaj poslabšal.

* **Vseslovanski ženski kongres.** V varšavskem društvu za ravnopravnost žene se je porodila misel, da bi se tekom tega leta priredil vseslovanski ženski kongres v Kra-

kovu. Da se izvede ta načrt, je stopilo imenovano društvo v dotiko z vsemi slovanskimi ženskimi društvi. Vse slovansko časopisje idejo pozdravlja.

Ne zabite

„Učiteljskega konvikta!“

Vestnik.

Kaj je hudo in kaj še huje? Hudo je delati tlako, še huje pa delati tlako z numeriranimi kostmi, kakor je sedaj obsojeno kranjsko učiteljsvo. To je že pekelnat svet. — Dobro bi bilo poslati deputacijo na Dunaj za odpravo teh žalostnih razmer. In ker je vlada obljubila prispevek deželam, upamo, da bi ta pot ne bila zaman!

Slomškar proti — S. L. S. V 23. letošnji številki priobčuje „Slovenec“ pod naslovom „Novi viri deželnih dohodkov“ članek, ki ima podpis „Slomškar“. Članek je pač toliko zanimiv, da ga ne moremo prezreti. „Slomškar“ piše: Rajni deželni zbor kranjski iz l. 1905., se je v svoji zadnji uri proslavil s činom, ki je pač edini te vrste na svetu. Spoznal je bedno in neznošno stanje učiteljsva, pa mu je zboljšal plačo. V trdnem prepričanju, da je draginja samo za oženjene, je priznal le tem draginjso doklado, pa še začuda veliko. Kar nas je še „ledig in frej“, smo bili za nekaj časa potrti in obupani zaradi te odlike, a kmalu smo se potolažili; zakaj mislili smo, da bomo plačevali potrebščine po isti ceni, kot pred desetimi leti, ko se vendar naši očetje v deželnem dvorcu obenem s svojo regulacijo učiteljskega „lona“ zapovedali, da za neozenjene in za neomozne ne sme biti draginje. Žalibog, da so pozabili ta ukaz razglasiti, in zato moramo tudi samei in samice drago plačevati, četudi nimamo draginjske doklade. Umevno, da nas je to nekako razburilo; postali smo tako predzri, da smo to izjemno stanje proglasili za veliko krivico. Bili smo trdno prepričani, da bi deželni zbor rad popravil svoj nepremišljeni korak, ako bi ne bilo obstrukcije. Kako smo se torej razveselili, ko se je letos po novem letu zopet sešel k delovanju. Imeli smo trdno prepričanje, da bomo dobili vsaj mrvice v obliki draginjske doklade, če že ne bo nič z regulacijo, saj upamo je četrto leto in gledamo po strani ta čudoviti „ex lex“ poslaniške ljubezni do samskih učiteljskih moči. Proti pesimistom smo zagovarjali ne samo dobro voljo poslancev, ki mora predvsem zatrejti in odpraviti vsako krivico, ki jo trpe pošteni samski učitelji in učiteljice že četrto leto. Nekateri so bili celo tako naivni ter so mislili da ni denarja. A mi drugi smo dobro vedeli ceniti moč in iznajdljivost velikega zbora; bili smo prepričani, da najdejo potrebni drobiž. In res so ga našli. Regulirali so plače deželnih uradnikov in uslužbencev brez ozira na sedmi zakrament ter celo pomnožili njih število, ne število zakramentov ampak uradnikov, in zapovedali deželnemu odboru imeti odprto roko, z eno besedo: S tisočaki so se kar žogali. Jaz sem pa dan na dan nestrpno pričakoval „Slovenca“ in čakal, kdaj bodo padle iz njega naše draginjske doklade. Toda zastoj. Kratka resolucija „Slovenske zveze“ ni našla niti toliko milosti pred očmi naših prijateljev, da bi prišla vsaj v koš deželnega zbora; marveč je neki član šolskega odseka menda kar klobaso vanjo zavrtil. „Zakaj nam pač niso dovolili draginjske doklade?“ tako sem premišljeval in si belil glavo. „Saj imamo vendar denar! Zakaj nočejo popraviti krivice, ko je vendar med poslanci toliko doktorjev svetih in posvetnih vednosti?“ — Po dolgem premišljevanju sem naposled prišel do tega, da so poslanci prav storili, ker se niso zmenili za našo resolucijo; kajti mi, ki ne okušamo sladkosti zakonskega jarma, imamo pravzaprav še predobro plačo. Da, še nevarno je, da postanemo kapitalisti, kar bi bilo zoper demokratska načela „S. L. S.“ Le poslušajte! Stanovanja nam tako ni treba! Čez dan smo v šoli, ponoči se pa še dobi za par vinarjev kako ležišče. V Ljubljani so na razpologo postelje prav ceno pri „Pravem starem tiserju“, na deželi se pa v dišečem senišču prav izborno počiva. Za zajtrk zadostuje ena zemlja; staro dobiš za dva vinarja. Kosit greš lahko v izkuho; priporočam ti posebno vampe, male ali velike, ako si tako izbirčen, da si moraš špogati mesnino. Tudi v „Ljudski kuhinji“ obeduješ jako ceno, obenem si pa še nakuješ lahko obilo zaslug za vzgojo mladine, ki tudi tam obeduje, pa bi dostikrat nenasitnežem dal lep zgled skromnosti in zatajevanja samega sebe. Na deželi pa lahko zajameš pri županovi družini za malo odškodnino. Večerje pa tako ni treba vsak dan. Dvakrat na teden je že več, kot preveč. Saj pravi pregovor: „Poln želodec ne študira rad“. Mi se pa moramo zvečer pripravljati za šolo, pa zvezke popravljati, zato je bolje, da smo brez večerje. Da ne bo ta ali oni učitelj vsled pajčevinastega želodca

prišel v konflikt s pedagoškim pravilom, ki veleva, da naj nastopa vzgojitelj pred šolarji vedrega, svežega, veselega obraza, živahnega kretanja in čistega duha, bi nasvetoval, da se uvede na pripravnici poseben tečaj za dressuro pravilnega nastopa ob godbi cvilečega želodca. Sicer se pa tudi čuje, da slovenski rojak v Hamburgu v kratkem predloži vladi prošnjo za patent na epohalen izumek, ki bo omogočil, da bomo udobno in komodno živeli ob strjenem zraku. Če se to obistini, potem bo kranjska dežela rešena mačehovske skrbi za učiteljsvo. Ako bodo samski učitelji vpoštevali zgoraj navedene nasvete, potem utegne temu ali onemu še kaj ostati. Pri prihodnjem zboru „Slo. zveze“ pa lahko sklenemo bolj primerno resolucijo, da naj neozenjenim učiteljem in neomoznim učiteljicam toliko odtegnejo pri plači, da se bo s temi odtegljaji pokrila draginjska doklada onih učiteljskih moči, ki se grejejo pri domačem ognjišču. Prepričan sem, da te resolucije naši očetje v deželnem dvorcu ne bodo tako bagatelizirali, kakor so prošnjo za doklade. Na ta način pride deželni zbor do novih virov, davkoplačevalci pa se bodo odahnil, pa še naprej hvalili potrpežljivost stradalajočih učiteljev in učiteljic. — Objavljamo te besede brez vsake opazke, da ne bi kdo rekel tako ali tako. Same govore dovolj glasno: Po zaslugi S. L. S. bodo tudi Slomškarji stradali še naprej. V srcu pa se hodo — kakor se že sedaj! — še bridko kesali preljubi naši tovariši — uskoki!

Letnino za učiteljski konvikt so plačali ti-le p. i. tovariši in tovarišice: A. Leban, J. Strekelj, I. Mahorčič in Olga Peternel, vsi iz Komna na Krasu; Marija Wessner, nadzorovalna dama na mestnem dekliškem liceju v Ljubljani; Anton Ivanovič iz Tater pri Materiji; Antonija Vižin od Sv. Trojice pri Rakeku; Ignacij Tramte, Emil Adamič in Marija Kratner, vsi iz Kamnika; Viljem Zirkelbach iz Podbrezja; Fran Lavtižar iz Smartnega pod Šmarno goro; Vilma Bogataj iz Drežnice pri Kobaridu; Karel Završnik iz Dupelj; šolsko vodstvo bolfensko na Kogu; Anton Tušar iz Podlake na Goriškem; Anton Faganeli iz Mirna; Peter in Vilma Rapič z Unca; krajni šolski svet v Loškem potoku pri Rakeku; Mijo Žagar in Katica Podgornik iz Klanca v Istri; Anton Petriček, Terezija Kordisch, Rajko Vrečar, vsi iz Žaleca; Fran Bogataj in Franja Stres iz Kobarida; Anton Žibert z Ježice; A. Sežun iz Mavčič s pripomojo:

Bratje, v žepe posezimo in darujmo vsak svoj dar za konvikt, ki je potreben, kar nam vsem je znana stvar.

Kadar dvigne se ta stavba, dvigne z njo se i naš stan. Sklad na sklad zdaj položimo, bratroljubje, hajd' na dan! —

Bog plati!

Učiteljski dobrotniki. Društvo za zgradbo učiteljskega konvikta so darovali: Učiteljska hranilnica in posojilnica v Ljubljani, 100 K; Posojilnica v Starem trgu pri Ložu 20 K; Hranilnica in posojilnica v Dolu pri Zid. mostu, 10 K; gđč. Marija Slavčeva, učiteljica krojnega risanja v Ljubljani, 5 K; Posavski krožek, 5 K; vesela družba pri Zlati ribi v Ljubljani, 5 K. Bog plati!

„Domače ognjišče“ je izšlo s prav zanimivo vsebino. Tovariše in tovarišice prosimo, da širijo list med ljudstvo ter mu pridobivajo novih naročnikov. Celoletna naročnina znaša 2 K 50 h.

V letošnji l. številki „Domačega ognjišča“ ostala je pomotoma letnica 1908 namesto 1909. To napako naj blagovolj vsak naročnik sam popraviti s peresom.

„Naša bodočnost“, list za šoli odraslo mladino, bo izhajala kot samostojen list; zato se je prva številka nekoliko zakasnela. Celoletna naročnina znaša 2 K 50 h. Naročnino za „Našo bodočnost“ in „Domače ognjišče“ sprejema Učiteljska tiskarna.

Učiteljski krožek št. Vid pri Ljubljani ima svoj sestanek 11. t. m. pri „Slepem Janezu“. Gostje dobrodošli! Na snidenje!

Glavna napaka nekaterih mlajših učiteljev je, da preveč zahtevajo od učencev. Učili so se ravnokar psihologije teoretično in vendar so slabi psihologi v praksi, ker ne poznajo počasnega razvoja otroške duše. Učitelj kot oče zna to že bolje presoditi. Tudi nekateri kateheti tega ne umejo.

„Narodna Prosveta“ v Pazinu ima o bežičnem shodu kranjskega učiteljsva obširno poročilo in objavlja Ganglov govor skoro v celoti. Poročilo ima opazko: Nama za razmišljanje.

Umrl je dne 28. pret. mes. pri svoji materi in pri svojem bratu v Rajhenburgu tov. Viktor J a m š e k, učitelj v Škofji Loki, star

komaj 26 let. Pobralla ga je učiteljska bolezen — jetika. Vrlemu tovarišu blag spomin! **Slovenjebistriškega učit. društva „Dravinjski krožek“** priredi II. roditeljski sestanek dne 7. t. m. ob 3. popoldne v šoli v Studenicah. Prvi roditeljski sestanek v Poljčanah dne 25. prosinca se je dobro obnesel. V kratkem se vrši III. sestanek na Orešnjevcu in IV. na Poljskavi.

Za učiteljski sklad so darovali: tov. Eksel Srečko, učitelj v Vojniku, 2 K; dalje Ivan Tomazič, Jul. Kobič, Leonida Herzog, Angela Karba, Mara Kocuvan, Fran Zacherl, Janko Karba, Avgust Lah, Fran Cvetko, Ferd. Sprager, Terezija Petovar in Hermina Mahorčič; vsi po 1 K. Skupaj 12 K. Polovica te vsote je poslala blagajničarka socialnemu odseku učit. društva za Ljutomer socialnemu odseku „Zveze“, polovico pa obdržala za domači odsek. Srčna hvala! Živeli nasledniki.

F. Voglar, blagajnik.

Iz seje c. kr. okrajnega šolskega sveta v Kranju. Č. kr. okr. šol. svet v Kranju je imel dne 28. jan. sejo. O kurencijah poroča predsednik. Zaradi bolozni sta na dopustu Vinko Zahrastnik, učitelj v Šk. Loki, in Viktor Jamšek istotam. (Ta je med tem že umrl pri starših v Rajhenburgu.) Prvega nadomestuje izprašana učiteljska kandidatinja Amalija Poljančeva, drugega pa Marija Piškurjeva. — Marija Škabrneta, učiteljica v Smartnem je imenovana za nadomestno učiteljico na c. k. ženski pripravnici v Ljubljani; njeno mesto je zasedla izprašana učit. kandidatinja Erna Rozmanova. — Za privatno nemško šolo v Trzinu in notranjo uršulinsko šolo v Škofji Loki je namesto Albina Belarja imenovan za okr. šol. nadzornika Karel Schrautner v Ljubljani. — Glede definitivnega zasedanja učiteljskih mest v Trzinu, Cerkljah in na Trati nad Škofjo Loko se stavijo tozadevni ternopredlogi. — Ferdinandu Kalingerju, nadučitelju v Trzinu, se pripozna 6. petletnica. — Za pouk v kmetijstvu na nekaterih solah v okraju se predlagajo nagrade (državne in deželne ustanove). Učiteljska konferenca se vrši v Škofji Loki, dan in kraj se določi pozneje.

Drugi letošnji roditeljski sestanek je priredilo krško učiteljsvo v nedeljo, dne 24. t. m., ob pol 4. uri popoldne v šolski telovadnici. Tov. L. Levstik je v svojem predavanju „Kdo je kriv, da otroci lažejo?“ opominjal roditelje, naj tudi v tem oziru bolj pazijo na vzgojo svojih otrok. Laž otrokom ni prirojena, ampak privzgojena. Predavatelj je vestno opisal vzroke laži, pozabil pa tudi ni opomniti, kake zle posledice rodi laž, če ji pustimo, da se vkorenini in otroškem srcu. Tov. gospa dr. Romihova nas je nato vodila po alpskih deželah. S skioptičnimi slikami in z izbrano besedo nam je opisala bajne lepote v led zakovanih gorskih velikih dolin, idiličnih gorskih dolin, ki so posejane s prijaznimi naselbinami, vodila nas je v trge in mesta kjer poleti mrgoli prirodežejnih tujevc in nam tako v kratkem času podala zakroženo sliko najlepšega dela naše širne Avstrije. Omenim naj še, da je med odmorom igral violinski kvartet, pri katerem so sodelovali nekateri tovariši učitelji in nekaj učencev meščanske šole. Udeležencev je bilo topot jako veliko (do 150), kar kaže, da so nedeljski popoldnevi prav pripraven čas za roditeljske sestanke. Pohvalno mi je tudi omeniti mestnega župnika g. I. N. Reinerja, ki vsakokrat na priznici priporoči roditeljem, naj se udeležijo sestanka in vsakokrat tudi sam pride k sestanku. To je pravo razumevanje skupnega dela za ljudski blagor. H.

Tretji sestanek trgovskih in obrtnih vajencev je priredilo učiteljsvo meščanske šole v Krškem v nedeljo, dne 31. januarja, ob 2. uri popoldne. Vrsto predavanj je nadaljeval tov. Dragotin Humek s temo: Tehnika, nje razvoj in napredek od nekdanj do danes. V kratkih potezah podajamo vsebino tega predavanja; kaj pomeni beseda tehnika. Razlika v orodjih nekdanj in danes. Prvo kladivo — današnji parni stroj. Prvi čoln — današnji parnik. Prvo orožje — kamen — današnja krogla puške. Velikanski napredek od nekdanj do danes. O g e n j — človeštvo dobrotnik. Ko bi ne bilo ognja. Prvi oženj. Ohranitev. Prvo vžigalo. Kresanje. Vžigalice. Izdelovanje. Peč. Ogenj na tleh. Ognjišče. Kurjava v sobi na trinožcu. Kamin in dimnik. Peč in njen namen. Notranji ustroj. Glinaste in železne peči. Nasipna peč. Peč s plaščem. Osrednja kurjava. Kurjava z razgredo vodo. S čim kurimo. Oglje in njega izdelovanje v kopah. Tvorba šote. Kako je nastal premog. Velikanska uporaba premoga. V doglednem času ga bomo porabili. Nadomestila. Bencin. Petrolej. Plin. Električna. Uporaba vodne sile. Solnčni žarki. Luč. Prva razsvetljava. Plamenice. Smola in mast. Svetilnice za olje. Stenji. Cilinder iz pločevine in iz stekla. Petrolej in petrolejka. Prva sveča. Izdelovanje nekdanj in danes. Stearin. Petrolej bomo porabili. Nadomestila. Svetilni plin in plinarna. Auerjeva vrečica. Električna. Dvojna vrsta električnih luči. Konkurencija med plinom in elektriko. Acetilen in druge razsvetljave. — Po končanem predavanju, ki so ga učenci poslušali z veliko pozornostjo, smo odšli v telovadnico, da pretegnemo od sedenja zastale ude. H.

Nemška protestantska šola v drž. Skrb naša vlada za Nemce je neskončna. Sedaj hoče vzeti v svojo oskrbo nemško protestantsko šolo v Trstu; za to leto podpravi več učiteljskih mest; s prih. letom preide ves zavod v državno upravo. Nemški protestanti imajo nemške šole pred nosom, vendar jim da država še posebno šolo. Slovenci se zaman bore za svojo šolo v Trstu. Taka je pravica v naši državi!

Rektor graške univerze in table slov. akad. društev. Rektor graškega vseučilišča je dal na črni tabli nabiti razglas, v katerem naznanja, da bo dal iz avle odstraniti table vseh akademskih društev, če bo kdo v bodoče poškodoval table slovanskih ali italijanskih akad. društev.

Proti laški univerzi v Trstu je priobčil v raznih nemških listih oster članek nemški časnikarski odbor v Trstu.

Novo šolske zahteve tržaških Nemcev. Tržaški Nemci so začeli akcijo za ustanovitev dekliškega liceja in trgovske šole. Vse nemške stranke in tudi vlada jim pojde pri tem gotovo na roko. In ako se posreči Nemcem ta načrt, pomeni to neizmerno ojačenje nemškega elementa v Trstu, ki postane s tem prav resno nevarno.

Sistemiziranje šolskega zdravstva. Občinski svet ljubljanski je sklenil, da se sistemizira mesto šolskega zdravstva v 10. čin. razredu, in sicer takoj pričetkom prihodnjega šolskega leta. Stroški za to so že stavljeni v proračun za leto 1909. Tako je prav!

Kmetijsko in bralno društvo na Zg. Ložnici pri Zalu. Je imenovalo povodom glavne skupščine dne 31. m. m. nadučitelja tov. Anton Petrička v Zalu, tajnika in blagajnika hmeljarskega društva, svojim člani m. m.

Jurkovič — kandidira? V Šmarjah pri Jelsah kroži doslej še nepotrjena vest, da bo kandidiral v kmetijskih obč. Šmarje-Rogatec nadučitelj Jurkovič v Šmarju pri Jelsah.

Štiridesetletnico svojega službovanja je praznoval Boštijan Kranjc, učitelj na mestni deški šoli v Ptujju.

Razkrehnila se je pri sankanju hči nekega mariborskega profesorja, ko se je zalela v drevo. Spodnji del telesa se ji je grozovito raztrgal. Poškodbe ima smrtonovarne. Opozarjajte otroke!

Rockefeller daroval pet milijonov. Znani ameriški milijonar Rockefeller je zopet poklonil vseučilišču v Čikagu pet milijonov in ustanovil štipendije. Do sedaj je Rockefeller daroval vseučilišču v Čikagu 129.548.300 frankov.

Dva otroka sta se zadušila. Zakonska Fekus v službi grofa Wurmbranda v Ormožu sta pustila dveletno deklico in štiriletnega dečka sama doma. Med njuno odsotnostjo je pa v sobi, ne ve se kako, nastal ogenj in oba otroka sta se zadušila. Opozarjajte starše, naj pazijo na otroke!

Nemška šola v Gabrju pri Celju. Znano je, kolikokrat se je pisalo še ne pred tako davnim časom o nemški šoli v Gabrju pri Celju, ki jo je nameraval nemški „Schulverein“ ustanoviti ter je bil tudi voljan v to svrhu darovati 80.000 K, a s pogojem, da mestna občina celjska prispeva vsaj ravno toliko. A celjska občina je morala pač iz lahko umljivih vzrokov to darilo — odkloniti, katerega dejstvo je graški „Arbeiterwille“ kaj drastično ožigosal. „Narodni Dnevnik“ trdi, da hoče „Schulverein“ k prvotno nameravanemu daru dodati 15.000 kron! Bo li celjska občina darilo še dalje odklanjala? Vsekakor je stvar zanimiva, in radovedni smo, kaj tozadevno ukrenejo celjski mestni očetje. A naj že bo kakorkoli, to lahko rečemo, da bodo celjski „Nemci“ imeli prej svojo ponemčevalnico v Gabrju, nego pa Slovenci nujno potrebno novo — okoliško šolo.

Naročajte in širite naš list!

Razgled po šolskem svetu.

— **Dr. Vladislav Nehring.** V Vratislavi je umrl 20. jan. vseučiliški profesor, znani učeni slavist in poljski literarni historik dr. Vlad. Nehring, star 78 let. Pokojnik je poznanski rojak in je bil od svoje promocije sem prof. slov. filologije na vratislavskem vseučilišču. Bil je dolgo let sotrudnik Jagičev pri „Arhivu“, a je tudi drugače mnogo pisal o poljskem slovstvu v nemškem in poljskem jeziku.

— **Obiskovanje nemških vseučilišč.** Vseh imatrikuliranih dijakov na vseučiliščih v Nemčiji je bilo v zimskem semestru 1908 — 48.717, (v letnem semestru 1907/08 — 47.799). Študij poedinih predmetov je razdeljen na stopno: filozofija in filologija 12.716, pravoslovje 11.392, medicina 8737, matematika 6370, luteransko bogoslovje 2194, katoliško bogoslovje 1670, farmacija 1656. Po vseučiliščih je bil obisk nastopen: Berlin 8641, Monakovo 6203, Lipsko 4418, Bonn 3282, Vratislava 2248, Halle 2158, Göttingen 2054, Freiburg 1966, Heidelberg 1841, Maribor 1756, Münster 1676, Tübingen 1647, Jena 1419, Würzburg 1345, Geissen 1196, Königsberg 1191, Kiel 1103, Erlangen 1090, Greifswald 786 in Rostok 685.

— **Razvoj avstrijskega šolstva.** Leta 1818. je bilo v Avstriji 12.700 ljudskih javnih in privatnih šol, 18.980 učnih oseb, in sicer 16.750 učiteljev in 2230 učiteljic; v šolo je hodilo 1.425.000 otrok. Po zadnji statistiki ima pa Avstrija 20.442 šol (letos že okrog 20.700), in sicer 1360 deških, 1495 dekliških in 16.659 mešanih, 472 zasilnih, 374 ekspositor in 66 ekskurentnih šol. Na vsakih 30 let se pomnoži število šol za 40%, t. j. za 5575 šol. Na javnih in privatnih ljudskih šolah je 7844 enorazredne, 5236 dvorazredne, 2276 trirazredne, 1550 štirirazredne, 2145 petrazredne, 398 šestrazredne, 38 sedemrazredne in 27 osemrazredne. Nadaljevalnih tečajev, kakor obrtnih šol pod in nad 14 let starih se udeležuje dečkov in deklic okrog 161.057. Razrednih sob je v Avstriji na javnih ljudskih šolah 50.939 delavnih 626, risarskih dvoran 555, telovadnic 1650, javnih telovadnih prostorov 9878, fizikalnih sob 457 in kemičnih laboratorijev 58. Ročna dela se poučujejo na 14.676 šolah. Število solodolžnih otrok znaša 3.823.817 in sicer deklic 1.933.570, dečkov 1.910.244. Število obiskujočih na javnih in privatnih ljudskih šolah je 3.329.783, in sicer 1.674.879 dečkov, 1.654.904 deklic. Učiteljske knjižnice so na 14.313 šolah, ki imajo 1.251.538 zvezkov, šolarske knjižnice so na 15.722 šolah, imajo 2.514.664 zvezkov. Moškega učnega osebja je 53.070, ženskih 36.510, skupno 89.580. V Avstriji je nad 60 let starih 995 moških moči, učiteljic pa 122. Več kot 40 službenih let ima 480 moških in 38 ženskih oseb.

Z gospodarskega polja.

— **Proračun drž. železnic** za leto 1909. je določen na 548.919.072 K dohodkov in 417.679.505 stroškov, tako da bi prebitok znašal 131.239.567 K. Pripomniti je, da so stroški jako nizko računani, in sicer za več nego 80 mil. K, tako da pravi prebitok ne preseže niti 55 milijonov. Ako se uvažuje, da odpade na amortizacijo osnovne glavnice in na plačanje obresti za posojila na leto okroglo 180 milijonov, je razvidno, da so drž. železnice pasivne za okroglo 120 mil. K.

— **Zemljiški davek.** V Avstriji pride na glavo vsako leto zemljiškega davka po 207 K, na Ogrskem po 348 K, na Nemškem po 084 K, v Angliji po 045 K, na rFancoskem 258 K in v Italiji 285 K.

Raznoterosti.

× **Samoumori v Ameriki in njih vzrok.** Leta 1881. je izvršilo v Zedinjenih državah samoumrov 650 oseb, leta 1907. pa 10.782. Na vsak milijon prebivalcev je prišlo leta 1881. le 12, leta 1907. pa že 126 samoumorilcev. V zadnjih 7 letih je bilo nad 120.000 samoumorilcev. O naraščanju samoumrov je spisal Georg Kennan temeljito študijo, kjer pravi, da je glavni vzrok za tako množico se samomore sugestija. Zato priporoča, naj bi časopisi ne opisovali tako natanko samoumrov.

× **Novi zvonik sv. Marka v Benetkah** bo dogotovljen leta 1911. Stroški so proračunjeni na 1 in pol mil. lir.

× **Tokio,** glavno mesto Japonske, ima po najnoveji statistiki 1.587.004 prebivalcev, ki so razdeljeni v 361.428 rodovih.

× **Kako spe različni narodi.** Evropejec in Amerikan spita prijetno in dobro le, če imata blazino pod glavo. Japonce leži na slamnici na tleh in si pripravi čok pod glavo, brez čoka bi spal slabo. Kitajec si napravlja dobro posteljo, toda tudi ne premehta. Dočim pri nas najlažje spimo, če imamo dovolj prostora, da iztegnemo noge, leže in spe prebivalci vročih krajev krog ekvatorja zviti kakor klopčič. Angleži spe tudi pozimi pri odprtih oknih. Rusi pa najraje na velikih pečeh v sobi. Če vstanejo, pa se kopljejo v mrzli vodi. Laponec zleze z glavo v vrečo iz losove kožu-hovine, na nasprotni strani sveta živeči vzhodni Indijec ima tudi vrečo krog glave, če spi, vendar bolj zračno in to le zato, da ga obvaruje nadležnih komarjev moskitov.

× **Prevažanje oseb po zraku.** Listi poročajo, da je družba Aeral Navigation Company v Novem Jorku sklenila uvesti z majem prihodnjega leta redno prevažanje pasazirjev po zraku in sicer od Novega Jorka do Bostona. V Bostonu ima družba celo delavnico za zrakoplove, ki bodo to službo opravljali. Kakšne vrste zrakoplovi se bodo rabili, je seveda še tajnost. To je gotovo lepa perspektiva za najbližjo bodočnost: mesto železnice ali ladije se bodo ljudje posluževali zrakoplovov!

Listnica uredništva.

M. S. v. Ž.: Poslani nekrolog porabimo prihodnj. Hvala!

Listnica upravnštva.

Zadnjemu pozivu sta se odzvala z 10 K gg. nadučitelj Janko Toman iz Morav in učitelj Ivan Dimnik v Ljubljani. Živel naslednik!

Upravnik.

Zahtevajte „Učiteljskega Tovarisa“ v vseh lokalih, kamor zahaja učiteljstvo!

Uradni razpisi učiteljskih služb.

Št. 168. Štajersko. 39 1—1

V političnem okraju Celje se za sledeče ljudske šole razpiše službe učiteljev in učiteljic v stalno oziroma provizorično nameščenje:

1. na trirazredni ljudski šoli v Zibiki, II. krajni razred mesto učiteljice;
2. na štirirazrednici na Rečici, II. krajni razred, mesto učitelja;
3. na petrazredni dekliški ljudski šoli v Hrastniku, II. krajni razred, mesto učiteljice s stanarino letnih 80 kron in prosto kurjavo.

Pravilno opremljene prošnje je postavnim službenim potom vložiti do dne 28. svečena 1909 pri dotičnih krajnih šolskih svetih.

Št. 276. Kranjsko. 41 1—1

Na šestrazredni ljudski šoli v Dobropoljah se razpisuje v stalno eventualno začasno nameščenje eno učno mesto s postavnimi prejemki.

Moški prosilci imajo prednost.

Prosilci, ki v kranjski javni šolski službi še niso stalno namešteni, morajo z državno-zdravniškim izpričevalom dokazati, da imajo popolno fizično sposobnost za šolsko službo.

Pravilno opremljene prošnje naj se službenim potom tuarsadno predlože do 20. februarja 1909. l.

O. kr. okr. šolski svet v Kočevju, dne 31. januarja 1909.

Zahvala.

Povodom prerane smrti našega preljubega sorodnika gospoda

Viktorja Jamška

učitelja v Škofji Loki,

zahvaljujemo se tem potom najpresrečnejše za dokaze toplega sočutja. Osobito pa bodi hvala slov. učiteljstvu, ki je prihitelo v tako mnogobrojnem številu od blizu in daleč, čast duhovščini, darovateljem krasnih vencev, Krškemu pevskemu zboru in pevskemu društvu „Kum“ za genljive nagrobnice, Sokolu iz Škofje Loke in vsem ostalemu občinstvu, ki je spremilo predragega rajnega na njegovem za njem potu ter nam lajšalo bridke ure.

Rajhenburg, dne 30. januarja 1909.

Rodbina Jamšek.

Vljudno priporočam p. n. učiteljstvu, krajnim šolskim svetom in šolskim vodstvom, kakor tudi raznim čitalnicam in ljudskim knjižnicam svojo že mnogo let obstoječo in sedaj na novo izvrstno preurejeno

knjigoveznicu

Jos. Dežman

Ljubljana, Sv. Petra nasip štev. 7.

Izvršujem vsa dela, od preprostih do najfinjših. Posebno solidno in ceno vezanje knjig za šolske, ljudske in zasebne knjižnice ter čitalnice. Vezanje raznih zapisnikov, hranilnih in drugih knjižic ter izvrševanje vseh raznih del, ki spadajo v knjigoveško stroko.

Cene sigurno najnižje.

Pri večjih naročilih znaten popust, oziroma plačam poštino od pošiljatev z dežele. Tako da naročnik radi pošiljatev nima nikalih stroškov. 3 6—4

JAN BAŠTA

v Schönbachu pri Hebu (Češko),

sloveča tvrdka za dobavo godal, svetovnoznana zaradi svoje vsestranske priznane solidnosti, priporoča p. t. gg. učiteljem in zborovodjem svoje neprekosljive koncertne in orkestralne gosle, viole, čele, base, citre, kitare prvega reda ugodno doneče in prijetnih tonov: z lesenimi ali kovinskimi stroji, dobre in trpežne strune za vsa godala, mojstrske gosli z lepim lokom in leseno škatuljo (9, 10, 12, 15 gl.). Ceniki gratis in franko.

Ne kupujte pod roko od prekupeev, obrnite se najprej in naravnost na naše tvrdko!

P. T. Jan Bašta, Schönbach! 33 10—3

Morem Vam sporočiti, da mi ugaja poslani bas radi lepega glasu in primerne cene. Pošiljam Vam zadnje odplačilo z zagotovilom, da ste me popolnoma zadovoljili. Borovany u Olešnice, 2./I. 1908.

A. Zimmermann, ravnatelj.

Na tisoče pohvalnih pism svedoči gg. učiteljem in zborovodjem o kakovosti in primernosti mojih instrumentov.

Ozirajte se na tvrdke, ki objavljajo svoje oglase v Učiteljskem Tovarisu.

Anton Šarc

Ljubljana, Sv. Petra cesta 8.

Špecialna trgovina za opreme nevest. Moško, žensko, otroško in perilo za novorojence se po meri izdeluje solidno in najceneje. — Platno vseh širin za telesno in posteljno perilo, namizni prtji, serviete, garniture za kavo, bele in barvaste, brisalke, žepni robci, brisalne rute, šifon, širting, kreton, batist itd. itd. Najnovejše modele za perilo radi pokažemo na ogled. — Švicarske vezene.

Strogo solidno blago. Niske stalne cene. Gg. učiteljem in njih rodbinam 5% popusta.

Svetloikalnica:

23 42—6 Kolodvorske ulice št. 8.

Modno blago

voleno in pralno, damsko in moško, platno, damasti, namizni prtji, brisače, blago za srajce in vsakovrstno drugo platneno in pavolnato blago stalnobarvni

zefiri in barhetni flaneli prekrasnih modnih vzorcev za srajce, oblacija itd. samo dobre, preizkušene kakovosti priporoča

Razpoložljiva za platno in modno blago

V. J. Havliček a bratr

Podobrati na Češkem.

Mnogo pohvalnic. Naročila za več nego 15 K pošiljamo poštine prosto. Zavitek s 40 metri pralnega blaga za 18 K franko.

Pišite po vzorec!

9 21—4

Prva avstro-ogr. c. in kr. priv. ameriška tovarna Cottage-Organs in orgelj-harmonijev. 36 52 2

Najboljše orgelj-harmonije obeh sistemov izdeluje in pošilja najceneje RUDOLF PAJKR & Komp., Kraljevi gradec št. 120 (Češko).

Zaloge: Dunaj, Praga, Budimpešta. Harmonije na pendel obeh sistemov in vseh velikosti, z natančno orgeljsko mensuro za cerkve, semenišča in kot orglje za vajo. Pošilja se poštine prosto do zadnje železniške postaje. Gospodom učiteljem visok rabat. Delna odplačila od 8 K dalje. Cenovniki gratis in franko.

Odlikovana

Prva kranj. tvornica klavirjev Ljubljana, Hilšerjeve ulice št. 5 blizu Gradišča

Rudolf A. Warbinek

priporoča svoje prve vrste, za vsa podnebja solidno narejene pianine, klavirje in harmonije tudi samoigralne

za gotov denar, na delna odplačila ali naposodo.

Poprave in uglaševanja se izvršujejo točno in računijo najceneje. 1 5—5

Največja tvornica na jugu Avstrije Jamstvo 6 let. Eksport v vse dežele.